De hoofdbrekens van de Achterhuis-vertalers

Twee symposia over het dagboek van Anne Frank

Achtergrond - 21 juni 2007

(21 juni 2007) Op 25 juni is het op de kop af zestig jaar geleden dat 'Het Achterhuis', het dagboek van Anne Frank, voor het eerst verscheen. Twee symposia in Amsterdam belichten naast het belang van het boek de hoofdbrekens van de Duitse, Engelse en Franse vertalers.

De wetenschap dat de hele wereld over hun schouders meekeek, maakte de druk op de schouders van Anne Franks jongste vertalers Mirjam Pressler (Duits), Philip Noble (Frans) en Suasan Masotty (Engels) immens. Dinsdag 26 juni discussiëren zij in het Goethe-Institut Amsterdam over de problemen bij het vertalen van het wereldberoemde werk. Het symposium staat onder leiding van Henk Pröpper, directeur van het Nederlandse Productie- en Vertaalfonds. Daarnaast neemt Simone Schrott aan de discussie deel, zij is gepromoveerd op een vergelijking van de drie vertalingen met het Nederlandse origineel.

De taak Anne Frank te vertalen bleek geen geringe opgave. Niet in de laatste plaats vanwege de status van icoon die Anne Frank na de oorlog heeft gekregen. “De beeldvorming rond Anne Frank en de industrie om haar heen hebben helemaal niets meer met de oorspronkelijke teksten te maken”, zegt discussieleider Pröpper. “In haar dagboek is het Anne juist heel menselijk. Soms kinderlijk, dan weer gevoelig en af en toe ronduit een kreng.” De tekst van Anne Frank kent bovendien verschillende niveaus die de ontwikkeling van het jonge meisje weerspiegelen. Zo heeft Anne Frank in 1944 delen van haar dagboek herschreven, meer literair gemaakt.

Vertroebeld

Het was de vader van Anne Frank, Otto, die het initiatief nam tot de eerste vertaling van het werk van zijn dochter. Otto Frank achtte het van groot belang dat er ook een Duitse versie van het dagboek verscheen. In 1950 kwamen de eerste vertalingen in het Duits (4.500 exemplaren) en in het Frans op de markt, twee jaar later zag de Engelse vertaling het licht. Binnen vijf jaar werd het dagboek een groot succes in Duitsland. Tot 1958 werden er 700.000 exemplaren

verkocht. Het succes van een door Amerikanen bewerkt toneelstuk van het dagboek, dat het meest opgevoerde toneelstuk van de BRD werd, droeg hier zeker aan bij.

Gemeten naar huidige maatstaven liet de kwaliteit van de eerste vertalingen nogal te wensen over. De eerste vertalers waren geen professionals, eerder goedwillende hobbyisten die gegrepen waren door het verhaal van Anne Frank. Ze hadden niet de beschikking over de complete, originele tekst omdat Otto Frank ervoor had gekozen enkele passages, bijvoorbeeld over de familie, weg te laten of te wijzigen. Pas na het overlijden van Otto Frank konden de vertalers terug naar de brontekst.

De eerste vertalingen geven bovendien een vertroebeld beeld omdat de vertalers politieke keuzes maakten, zegt David Barnouw, gerenommeerd Anne Frank-kenner van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD). De Duitse versie is daar een voorbeeld van. “Als Anne lelijke dingen schreef over de Duitsers, dan werden die omgedoopt in ‘de nazi’s’. Dit waren wijzigingen waar Otto Frank bereidwillig mee akkoord ging, omdat hij anders de verkoop in Duitsland in gevaar zag.”

De Duits-joodse familie Frank, die bestond uit Otto en Edith en hun dochters Margot en Anne, vluchtte in 1933 voor het opkomende nationaalsocialisme uit Frankfurt am Main naar Amsterdam. In 1942 dook de familie uit angst voor deportatie onder in het achterhuis van een kantoor aan de Prinsengracht. Acht mensen verborgen zich 25 maanden lang op 50 vierkante meter. Hier schreef de dertienjarige Anne in haar dagboek ‘Kitty’ tot ze twee jaar later eerst naar Auschwitz gedeporteerd werd en vervolgens naar Bergen-Belsen, waar ze samen met haar zus in maart 1945 stierf aan tyfus. Van alle bewoners van het Achterhuis overleefde alleen Otto Frank de Holocaust.

Twee symposia:

Maandag 25 juni organiseren het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) en de Anne Frank Stichting een symposium waarin het belang van het dagboek vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht.

Dinsdag 26 juni zijn Duitse, Franse en Engelse vertalingen van Het Achterhuis onderwerp van discussie.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/1280/de-hoofdbrekens-van-de-achterhuis-vertalers